

Järjestöt: Tullitilastojen läpinäkyvyys auttaisi kitkemään pakkotyötä

Pakkotyöllä valmistettuja tuotteita voi olla myynnissä suomalaisissa kaupoissa ja ravintoloissa. Yrityskohtaisten maahantuontitietojen salaaminen tullitilastoissa vaikeuttaa alihankintaketjujen ongelmiin puuttumista.

Kansalaisjärjestöt yhdessätoista Euroopan maassa ovat lähettäneet kansallisille tulliviranomaisille tiedonantopyynnön koskien yhden työntekijöiden hyväksikäytöstä epäillyn yrityksen Natural Fruitin tuotteiden maahantuontia. Suomessa tiedonantopyynnön allekirjoittivat Finnwatch, Eettisen kaupan puolesta, Kuluttajaliitto sekä Transparency International Suomi.

Finnwatchin vuonna 2013 julkaisema raportti paljasti vakavia ihmisoikeuksien loukkauksia Natural Fruitin Prachuap Khiri Khanin provinssissa sijaitsevalla tehtaalla. Löydökset viittasivat monelta osin pakkotyöhön ja jopa ihmiskauppaan.

Natural Fruit on raportin julkaisemisen jälkeen kieltäytynyt kolmannen osapuolen auditoinneista. On siis mahdotonta tietää, ovatko työolot sen tehtaalla viime vuosina parantuneet.

– Kuluttajilla on oikeus tietää missä, kenen toimesta ja millaisissa oloissa tuotteet, joita he haluavat ostaa, on valmistettu. Tuskin kukaan haluaa tietoisesti ostaa pakkotyöllä tuotettuja tuotteita, sanoo Finnwatchin tutkija Anu Kultalahti.

– Yrityskohtaiset tiedot tuotteiden maahantuonnista eivät kuitenkaan ole julkista tietoa. Tällä hetkellä kuluttajat ja kansalaisjärjestöt ovat yritysten hankintaketjujen suhteen yritysten itsensä antaman tiedon varassa.

Kuluttajansuojalaki kieltää antamasta totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jos tiedot ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tekee ostopäätöksen tai muun kulutushyödykkeeseen liittyvän päätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt.

– Lain mukaan on yhtä harhaanjohtavaa antaa vääriä tietoja kuin jättää kertomatta olennaisia tietoja, kuten esimerkiksi se, että tuote on valmistettu kansainvälisten sopimusten tai lainsäädännön vastaisesti, toteaa Kuluttajaliiton johtava lakimies Tuula Sario.

– Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti Suomi on sitoutunut takaamaan sellaisen tiedon julkisuuden, jonka perusteella kansalaiset voivat arvioida perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Tällaisen tiedon hallussapitäjänä tulliviranomaisilla on velvollisuus edistää maahantuontitietojen yleisöjulkisuutta, huomauttaa Tommi Niinimäki, Transparency International Suomen osaston puheenjohtaja.

Natural Fruitin toimitusjohtaja on aiemmin todennut, että yrityksen kansainvälisen myynnin volyymi on kasvanut Finnwatchin raportin julkaisemisen jälkeen.

– Suomalaisista yrityksistä SOK, Kesko, Tuko Logistics ja VIP-Juicemaker ovat kertoneet meille, että he ovat toistaiseksi lopettaneet ostot Natural Fruitilta. Ilman yrityskohtaista tietoa tuotteiden maahantuonnista on kuitenkin mahdotonta tyhjentävästi todentaa, markkinoidaanko Natural Fruitin valmistamia tuotteita Suomessa edelleen jonkin toistaiseksi julkisuudesta poissa pysytelleen tahon toimesta, Kultalahti muistuttaa.

Finnwatchin raportin julkaisemisen jälkeen Natural Fruit on nostanut yhteensä neljä rikos- ja siviilioikeudellista kannetta Finnwatchin kenttätutkimusta Thaimaassa koordinoitua tutkijaa Andy Hallia vastaan. Oikeudenkäynti jutuista vakavimmassa on parhaillaan käynnissä.

Oikeudenkäynti kestää heinäkuun loppuun. Heinäkuussa Finnwatchin toiminnanjohtaja Sonja Vartiala sekä S-ryhmän edustaja osallistuvat oikeudenkäyntiin puolustuksen todistajina. Oikeuden päätös on odotettavissa syyskuussa

– Yritysten, jotka edelleen ostavat tuotteita Natural Fruitilta, tulisi edellyttää Natural Fruitilta, että se suostuu riippumattomien tahojen suorittamiin vastuullisuusauditointeihin tehtaallaan ja luopuu Andy Hallin oikeudellisesta häirinnästä, sanoo Kultalahti.

Natural Fruit on vain yksi esimerkki yrityksistä, jotka polkevat työntekijöiden oikeuksia. Kansainvälisen työjärjestön mukaan maailmassa on noin 21 miljoonaa pakkotyön uhria. Melkein 19 miljoonassa tapauksessa heidän työpanoksestaan koituu laitonta hyötyä yksityishenkilöille tai yrityksille.

– Hankintaketjujen läpinäkyvyys on yksi keskeisistä työkaluista työntekijöiden hyväksikäytön ehkäisemiseksi, vastuullisten tahojen identifiointiseksi sekä korvauksien kanavoimiseksi uhreille, sanoo Anna Ylä-Anttila, Eettisen kaupan puolesta -yhdistyksen vt. toiminnanjohtaja.

Järjestöjen tiedonantopyyntö tullille on saatavilla täältä >>

Yhteystiedot:

Anu Kultalahti, tutkija, Finnwatch

Anna Ylä-Anttila, vt. toiminnanjohtaja, Eettisen kaupan puolesta

Tuula Sario, johtava lakimies, *Kuluttajaliitto* - Konsumentförbundet

Tommi Niinimäki, puheenjohtaja, Transparency International Suomi

